

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/172/2003

POLACY O PARLAMENCIE EUROPEJSKIM I PREFERENCJACH W PRZYSZŁOROCZNYCH WYBORACH DO PE

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, LISTOPAD 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

W czerwcu przyszłego roku Polacy będą wybierać swoich przedstawicieli do Parlamentu Europejskiego. Partie polityczne i politycy przygotowują się do kampanii wyborczej, trwają prace koncepcyjne, testowane są rozmaite konfiguracje koalicyjne, do opinii publicznej docierają informacje o kolejnych pretendencjach do stanowisk europarlamentarzystów. Trwa dyskusja na temat szans obywatelskich inicjatyw i list kandydatów tworzonych poza funkcjonującym układem partyjnym. Tymczasem wiedza polskiego społeczeństwa nie tylko o samych wyborach, ale w ogóle o Parlamencie Europejskim ciągle wydaje się dość skromna. Czy Polacy są przygotowani do tych wyborów? Czy wiedzą, kogo i po co będą w nich wybierać?

W ostatnim sondażu¹ zapytaliśmy ankietowanych o znajomość struktur politycznych funkcjonujących w Unii Europejskiej, a także o zakres kompetencji Parlamentu Europejskiego. Sondowaliśmy też zainteresowanie Polaków wyborami do Parlamentu Europejskiego, zwłaszcza na tle deklarowanego zainteresowania wyborami krajowymi - do Sejmu i Senatu czy do władz lokalnych. Zapytaliśmy ich również o preferencje w tych wyborach.

WIEDZA O PARLAMENCIE EUROPEJSKIM

Co drugi Polak (50%) jest świadomy, że w Unii Europejskiej funkcjonuje wspólny parlament niezależny od parlamentów w poszczególnych państwach zrzeszonych w tej organizacji. Jednocześnie oznacza to, że również co drugi ankietowany nie wie, że taki byt polityczny jak Parlament Europejski w ogóle istnieje. Zrozumiałe, że wiedza o Parlamencie

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (161) przeprowadzono w dniach 3-6 października 2003 roku na liczącej 1016 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

Europejskim jest związana przede wszystkim z wykształceniem - o istnieniu PE wie ponad cztery piąte badanych z wyższym wykształceniem (81%) i niespełna dwie trzecie z wykształceniem średnim (62%). Wśród respondentów z wykształceniem zawodowym lub podstawowym większość nie wie na ten temat. Lepiej zorientowani w tej kwestii są mieszkańcy dużych miast, zwłaszcza największych aglomeracji (powyżej 500 tys. ludności), a także ludzie młodzi (do 34 roku życia). Większą i bardziej pewną wiedzę na ten temat mają mężczyźni (56% wskazań na „tak”) niż kobiety (44%). W grupach społeczno-zawodowych w tematyce europejskiej najlepiej są zorientowani przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (88% wie, że istnieje PE), a także pracownicy umysłowi niższego szczebla (65%), osoby pracujące na własny rachunek (60%) oraz uczniowie i studenci (63%). Natomiast najmniej osób wiedzających o istnieniu PE jest wśród pracowników fizyczno-umysłowych oraz wśród emerytów (po 36%), robotników niewykwalifikowanych (39%) i rolników (40%).

Mimo iż wiedza o istnieniu PE nie jest wielka i dotyczy tylko niektórych kręgów społecznych, z drugiej strony z pewnością nie można powiedzieć, że Polacy zupełnie się nie orientują co do sposobu funkcjonowania Unii Europejskiej. Najwięcej osób ma świadomość, że w Unii Europejskiej nie ma stanowiska wspólnego prezydenta Europy (choć trwają dyskusje na ten temat) i że nie zostały jeszcze powołane wspólne siły zbrojne.

Tabela 1

Jak Pan(i) sądzi, czy obecnie Unia Europejska ma:	Tak	Nie	Nie wiem
	w procentach		
- wspólnego prezydenta Europy	9	44	47
- wspólny Parlament Europejski niezależny od parlamentów w poszczególnych państwach członkowskich Unii Europejskiej	50	12	38
- wspólnego ministra spraw zagranicznych	17	30	53
- własne siły zbrojne	18	42	40

Niewielka jest także wiedza o sposobie doboru przedstawicieli naszego kraju do Parlamentu Europejskiego, choć w ostatnich miesiącach w tym zakresie obserwujemy wyraźną poprawę. Badanie Instytutu Spraw Publicznych, przeprowadzone na początku

bieżącego roku², wykazało, że tylko nieco więcej niż co czwarty badany (27%) zdawał sobie sprawę z tego, że parlamentarzyści zasiadający w Parlamencie Europejskim będą wybierani przez wszystkich obywateli w wyborach bezpośrednich, a nie np. wyłaniany ze swego grona przez „krajowych” parlamentarzystów, zasiadających w Sejmie i Senacie (21%), czy też wyznaczani przez rząd (17%). Po pół roku od badania przeprowadzonego przez ISP orientacja co do trybu wyboru naszych delegatów do Parlamentu Europejskiego dość wyraźnie wzrosła. W tej chwili niemal połowa ankietowanych (48%, wzrost o 21 punktów) zdaje sobie sprawę z tego, że to Polacy w bezpośrednich wyborach będą decydować o tym, kto zasiądzie w Parlamencie Europejskim. Wskazania, iż naszych europarlamentarzystów wybiorą ze swego grona posłowie i senatorowie lub że wyznaczy ich rząd, są wyraźnie rzadsze niż sześć miesięcy temu (spadek odpowiednio o 7 i 8 punktów procentowych).

Tabela 2

Po wejściu Polski do UE w Parlamencie Europejskim będą zasiadać także przedstawiciele Polski. W jaki sposób, według Pana(i) wiedzy, będą wybierani posłowie do Parlamentu Europejskiego? Czy:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	III '03*	X '03
	w procentach	
- wyznaczy ich rząd	17	9
- wyznaczy ich prezydent	3	4
- wybiorą ich ze swego grona posłowie i senatorowie	21	14
- wybiorą ich wszyscy Polacy w wyborach	27	48
Trudno powiedzieć	33	25

*Dane Instytutu Spraw Publicznych

W niewielkim stopniu wzrosła natomiast orientacja co do pozycji naszego kraju w PE i wiedza o liczbie europarlamentarzystów, którzy będą nas reprezentować w tej organizacji. Niemal dwie piąte ankietowanych uważa, że nasz kraj będzie reprezentowany przez taką samą liczbę parlamentarzystów co średnie kraje europejskie, takie jak np. Hiszpania. W porównaniu z wynikiem badania ISP z początku roku odsetek ten nieznacznie wzrósł (o 3 punkty). Minimalnie zwiększyła się również liczba ankietowanych przekonanych o tym, że Polska

---

² Por. Krzysztof Pankowski *Parlament Europejski oraz polskie i unijne instytucje w opinii Polaków*, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2003, s. 44.

będzie miała tylu przedstawicieli w PE co największe kraje europejskie, takie jak Niemcy czy Francja. W tej chwili naszą pozycję w PE ocenia tak co dziesiąty Polak. Odsetki pozostałych wskazań nieznacznie zmalały - 16% ankietowanych (spadek o 3 punkty) sądzi, że nasz kraj będzie miał tylu reprezentantów w PE co inne nowo wstępujące kraje, a 8% (spadek o 4 punkty) uważa, że Polska będzie miała tylu eurodeputowanych co mniejsze kraje europejskie.

Tabela 3

Ilu posłów, Pana(i) zdaniem, będzie reprezentować Polskę w Parlamencie Europejskim? Czy tylu co:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	III '03*	X '03
	w procentach	
- duże kraje europejskie (np. Niemcy, Francję)	7	10
- średnie kraje europejskie (np. Hiszpanię)	34	37
- mniejsze kraje europejskie (np. Portugalię, Holandię)	12	8
- inne nowo wstępujące kraje (np. Czechy, Węgry)	19	16
Trudno powiedzieć	28	29

*Dane Instytutu Spraw Publicznych

Dla Polaków najbardziej znanym uprawnieniem PE jest współdecydowanie i uchwalanie budżetu Unii Europejskiej. Większość badanych jest również przekonana o tym, że PE zajmuje się przyjmowaniem nowych członków do Unii Europejskiej, zatwierdzaniem przewodniczącego i komisarzy w Komisji Europejskiej, a także kontrolą władz wykonawczych wspólnoty, m.in. polityki prowadzonej przez Komisję Europejską.

Tabela 4

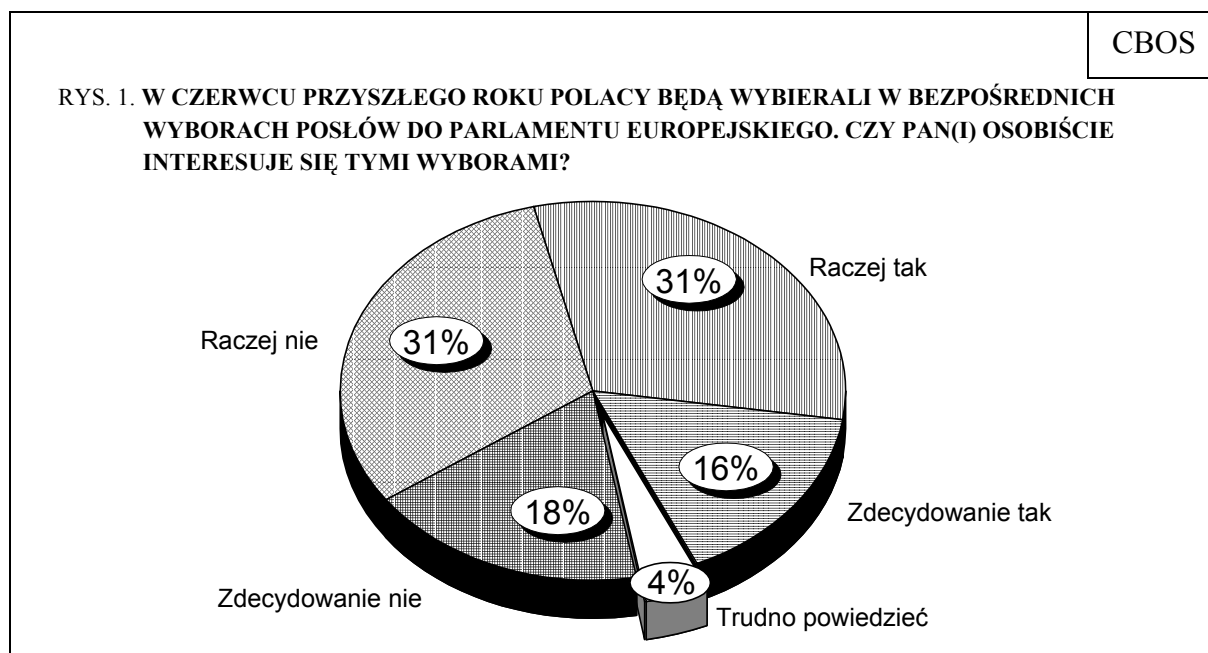
Jaki jest, według Pana(i) przekonania, zakres władzy Parlamentu Europejskiego? Czy Parlament Europejski zajmuje się:	Tak	Nie	Trudno powiedzieć
	w procentach		
- przyjmowaniem nowych członków do Unii Europejskiej	59	7	33
- współdecydowaniem i uchwalaniem budżetu Unii Europejskiej	66	3	31
- wyznaczaniem kursu wspólnej waluty europejskiej - euro	49	14	37
- zatwierdzaniem przewodniczącego i komisarzy w Komisji Europejskiej	59	3	39
- kontrolą władz wykonawczych wspólnoty, m.in. polityki prowadzonej przez Komisję Europejską	58	3	39

Generalnie można stwierdzić, że ankietowani są skłonni przypisywać Parlamentowi Europejskiemu bardzo szerokie uprawnienia. Niemal połowa badanych jest przekonana, że w kompetencjach PE leży nawet wyznaczanie kursu wspólnej waluty euro. Tymczasem Parlament Europejski ma jedynie tyle wspólnego z polityką monetarną UE, iż osoby powoływane na stanowiska prezesa, wiceprezesów i członków zarządu Europejskiego Banku Centralnego (EBC) muszą zostać zaakceptowane przez Parlament i w tym sensie ponoszą przed nim odpowiedzialność. Prezes EBC jest także zobligowany do składania corocznego raportu z działalności kierowanej przez niego instytucji na posiedzeniu plenarnym PE. Natomiast to całkowicie niezależny w kwestiach operacyjnych Europejski Bank Centralny dysponuje instrumentami polityki monetarnej, takimi jak np. wysokość stóp procentowych, kształtującymi kurs wspólnej waluty europejskiej, który w ostatecznej instancji jest jednak wyznaczany przez rynek. Liczba osób przekonanych, że to PE wyznacza kurs euro, może świadczyć o tym, że Polacy w gruncie rzeczy niewiele wiedzą o kompetencjach PE.

ZAINTERESOWANIE WYBORAMI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Z deklaracji ankietowanych wynika, że przyszłoroczne wybory do Parlamentu Europejskiego nie cieszą się - przynajmniej na razie - dużym zainteresowaniem Polaków. Minimalną przewagę mają osoby deklarujące brak zainteresowania tym głosowaniem: 49% wobec 47% zainteresowanych. Porównując te deklaracje z tymi, które uzyskiwaliśmy również na wiele miesięcy przed innymi wyborami odbywającymi się w ostatnich latach, można stwierdzić, że pod względem poziomu społecznego zainteresowania wybory do Parlamentu Europejskiego lokują się raczej bliżej wyborów samorządowych, z reguły postrzeganych jako stosunkowo mało ważne, niż wyborów prezydenckich, budzących największe emocje i cieszących się relatywnie większą frekwencją. Na dziewięć miesięcy przed ostatnimi wyborami prezydenckimi (w styczniu 2000 roku) zainteresowanie nimi deklarowało aż 72% ankietowanych. Z kolei ostatnimi wyborami samorządowymi na osiem miesięcy przed terminem głosowania interesowało się tylko 42% badanych, a więc nieco

mniej niż deklaruje obecnie zainteresowanie wyborami do Parlamentu Europejskiego. Wraz ze zbliżaniem się terminu głosowania deklaracji tych oczywiście znacząco przybywa. Wiele jednak zależy od przebiegu kampanii wyborczej i typu wyborów - tego, jakie władze są wybierane.

Wyborami do Parlamentu Europejskiego, podobnie jak innymi wyborami, częściej interesują się mężczyźni niż kobiety, częściej też osoby w średnim wieku i starsze (mające od 45 do 64 lat) niż młode (szczególnie w wieku od 25 do 34 lat). Wyraźnie mniejsze zainteresowanie budzą one wśród mieszkańców wsi niż miast - zwłaszcza tych największych.

Zainteresowaniu wyborami do Parlamentu Europejskiego wyraźnie sprzyja także wyższy poziom wykształcenia. O ile wśród mających wykształcenie podstawowe interesuje się nimi tylko co trzeci badany (33%), o tyle wśród najlepiej wykształconych odsetek ten jest dwukrotnie wyższy (66%). W grupach społeczno-zawodowych wybory do Parlamentu Europejskiego cieszą się stosunkowo największym zainteresowaniem wśród przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji (68%) oraz - choć już w mniejszym stopniu - pracowników umysłowych niższego szczebla (52%), osób pracujących na własny rachunek (53%) oraz rolników (51%). Z kolei najmniej interesują się nimi robotnicy niewykwalifikowani (35%) oraz bezrobotni (33%).

Niższemu zainteresowaniu wyborami do Parlamentu Europejskiego sprzyja słaba wiedza o tej instytucji oraz o zasadach wyłaniania do niej naszych przedstawicieli. Przy czym szczególnie istotne jest tu przekonanie o własnej niewiedzy i poczucie braku kompetencji w tej materii, a nie zasób czy prawdziwość posiadanych informacji. Mimo iż odsetek interesujących się wyborami do Parlamentu Europejskiego jest najwyższy w grupie badanych, którzy wiedzą, że polskich posłów do PE będą wybierać wszyscy obywatele w bezpośrednim głosowaniu, zainteresowanie tymi wyborami zadeklarowała również relatywnie duża grupa osób mających błędne informacje na ten temat. Jedynie respondenci zgłaszający całkowity brak orientacji w tej materii w większości nie interesują się wyborami do PE.

Tabela 5

W jaki sposób, według Pana(i) wiedzy, będą wybierani posłowie do Parlamentu Europejskiego? Czy:	Zainteresowanie wyborami do Parlamentu Europejskiego			
	Interesuje się	Nie interesuje się	Trudno powiedzieć	Ogółem
	w procentach			
- wyznaczy ich rząd	37	61	2	100
- wyznaczy ich prezydent	49	48	3	100
- wybiorą ich ze swego grona posłowie i senatorowie	47	50	3	100
- wybiorą ich wszyscy Polacy w wyborach	60	39	1	100
Trudno powiedzieć	21	67	12	100

W ocenie badanych, wybory do Parlamentu Europejskiego mają mniejszą rangę niż głosowania na przedstawicieli władz krajowych - wybory prezydenckie, parlamentarne czy samorządowe. Za ważne uznaje je nieco ponad połowa uprawnionych do głosowania (54%), natomiast dla ponad jednej trzeciej badanych (37%) są one wydarzeniem raczej o małym lub wręcz znikomym znaczeniu.

Tabela 6

Oceny według 10-punktowej skali	Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie dla ludzi takich jak Pan(i) mają wybory:			
	prezydenckie	parlamentarne	samorządowe	do Parlamentu Europejskiego
	w procentach			
Praktycznie bez znaczenia (punkty 1-2)	11	13	12	15
Raczej mało ważne (punkty 3-5)	16	22	18	22
Raczej ważne (punkty 6-8)	23	24	29	24
Bardzo ważne (punkty 9-10)	47	42	37	30
Trudno powiedzieć	3	4	4	9
Średnia ocen	7,36	6,78	6,93	6,40

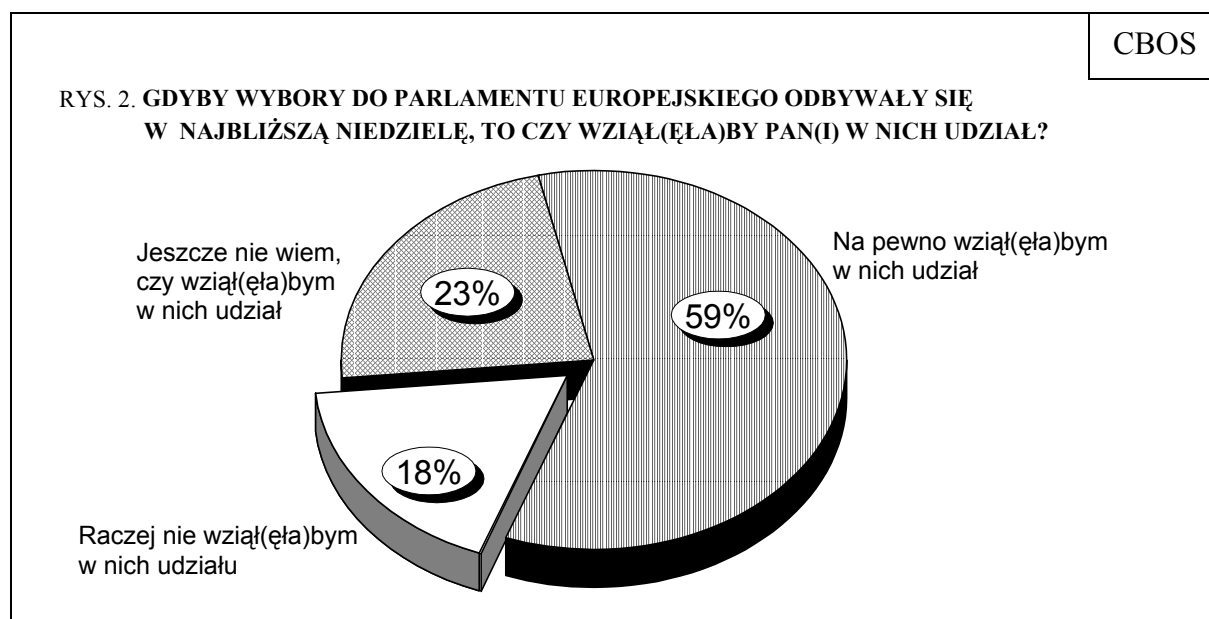
Przy okazji warto zauważyć, że dla Polaków nadal największe znaczenie mają wybory prezydenckie (średnia ocen 7,36). Co interesujące, drugie miejsce wśród najważniejszych dla Polaków głosowań zajmują obecnie nie - jak dotychczas - wybory parlamentarne (6,78), ale z reguły postrzegane jako mniej ważne wybory samorządowe (6,93). Wybory parlamentarne liczą się obecnie dla Polaków mniej niż kiedykolwiek - w ciągu ostatniego roku żadne inne wybory nie straciły tak na znaczeniu. Liczba badanych kwestionujących wagę tego głosowania i oceniających je jako mało ważne wzrosła z 25% do 35%, a liczba wskazań na ich duże i bardzo duże znaczenie zmalała z 72% do 66%. Fakt ten, łączący się niewątpliwie z niskimi ocenami obecnego parlamentu, jest kolejnym sygnałem narastającego ostatnio zniechęcenia Polaków do partii politycznych.

Tabela 7

Oceny według 10-punktowej skali	Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie dla ludzi takich jak Pan(i) mają wybory:												
	prezydenckie				parlamentarne				samorządowe				do Parlamentu Europejskiego
	IX'98	I'02	X'02	X'03	IX'98	I'02	X'02	X'03	IX'98	I'02	X'02	X'03	X'03
	w procentach												
Praktycznie bez znaczenia (punkty 1-2)	7	11	11	11	7	11	10	13	9	11	11	12	15
Raczej mało ważne (punkty 3-5)	10	11	12	16	13	11	15	22	15	15	15	18	22
Raczej ważne (punkty 6-8)	27	24	28	23	32	24	30	24	28	32	28	29	24
Bardzo ważne (punkty 9-10)	52	52	47	47	45	52	42	42	45	37	43	37	30
Trudno powiedzieć	4	2	2	3	3	4	3	4	3	5	3	4	9
Średnia ocen	7,75	7,32	7,27	7,36	7,43	7,00	7,02	6,78	7,29	6,50	7,07	6,93	6,40

PREFERENCJE W WYBORACH DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO

Gdyby wybory do Parlamentu Europejskiego odbywały się w październiku, udział w nich - według własnych deklaracji - wzięłoby 59% ankietowanych, czyli mniej więcej tyle, ile deklarowało chęć uczestniczenia w tym czasie w wyborach parlamentarnych (57%).

Podobnie jak w przypadku innych głosowań udział w wyborach do Parlamentu Europejskiego częściej zapowiadają mężczyźni niż kobiety. Deklaracje uczestnictwa bardzo wyraźnie zależą również od poziomu zainteresowania polityką i - co jest kwestią podstawową - poziomu wykształcenia badanych. O ile spośród osób z wykształceniem wyższym blisko trzy czwarte (74%) deklaruje swój udział w tym głosowaniu, o tyle wśród mających wykształcenie podstawowe jest ich niespełna połowa (47%).

Czynnikiem różnicującym deklaracje w tej sprawie, wiążącym się z poziomem wykształcenia, są także oceny własnej sytuacji materialnej. Im jest ona lepsza, tym częstsze zapowiedzi udziału w tym głosowaniu. Spośród grup społeczno-zawodowych zamiar głosowania w tych wyborach stosunkowo najczęściej deklarują przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji (81%) oraz osoby pracujące na własny rachunek (69%). Relatywnie najrzadziej zamierzają w nich uczestniczyć bezrobotni oraz robotnicy niewykwalifikowani (po 50% deklaracji).

Deklaracje udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego w dużym stopniu są też funkcją stosunku badanych do procedur wyłaniania instytucji przedstawicielskich, a także ich dotychczasowej aktywności wyborczej. Udział w tym głosowaniu znacznie częściej zapowiadają respondenci z reguły uczestniczący w wyborach, niż ci, którzy nie korzystają ze swego prawa wyborczego. Chęć udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego deklaruje zdecydowana większość uczestników ostatnich wyborów parlamentarnych (71%) i prezydenckich (67%). Wśród badanych, którzy nie brali w nich udziału, chętnych do wybierania eurodeputowanych jest wyraźnie mniej (odpowiednio: 29% i 30%).

Istotnym czynnikiem ograniczającym chęć uczestnictwa w wyborach do Parlamentu Europejskiego może być też stosunek do naszego członkostwa w Unii Europejskiej. Badani popierający przystąpienie Polski do tej organizacji częściej chcą uczestniczyć w wyborze deputowanych do Parlamentu Europejskiego niż osoby przeciwnie naszemu członkostwu w Unii.

Tabela 8

Czy osobiście popiera Pan(i) członkostwo Polski w Unii Europejskiej czy też jest Pan(i) temu przeciwny(a)?	Deklaracje udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego		
	Tak	Nie wiem	Nie
	w procentach		
Zdecydowanie popieram	77	16	7
Raczej popieram	61	26	13
Raczej jestem przeciwny(a)	39	31	31
Zdecydowanie jestem przeciwny(a)	46	17	38
Trudno powiedzieć	26	36	38

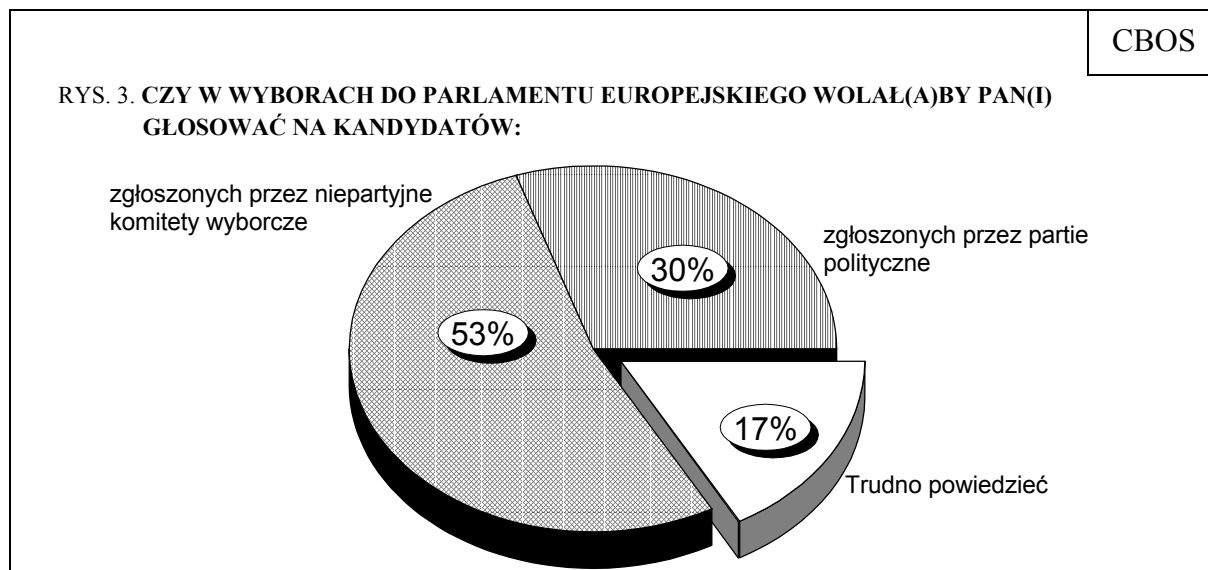
Jest zrozumiałe, że deklaracje uczestnictwa w wyborach do Parlamentu Europejskiego są najsilniej związane z oceną ich znaczenia. Respondenci przekonani, że wybory do PE są wydarzeniem o znikomym znaczeniu, wyraźnie rzadziej zamierzają wziąć w nich udział (26% wskazań) niż przypisujący im dużą (70%) i bardzo dużą (81%) rangę.

Tabela 9

Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie dla ludzi takich jak Pan(i) mają wybory do Parlamentu Europejskiego? (Oceny według 10-punktowej skali)	Deklaracje udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego		
	Tak	Nie wiem	Nie
	w procentach		
Praktycznie bez znaczenia (punkty 1-2)	26	25	49
Raczej mało ważne (punkty 3-5)	50	32	18
Raczej ważne (punkty 6-8)	70	21	9
Bardzo ważne (punkty 9-10)	81	14	5
Trudno powiedzieć	37	31	32

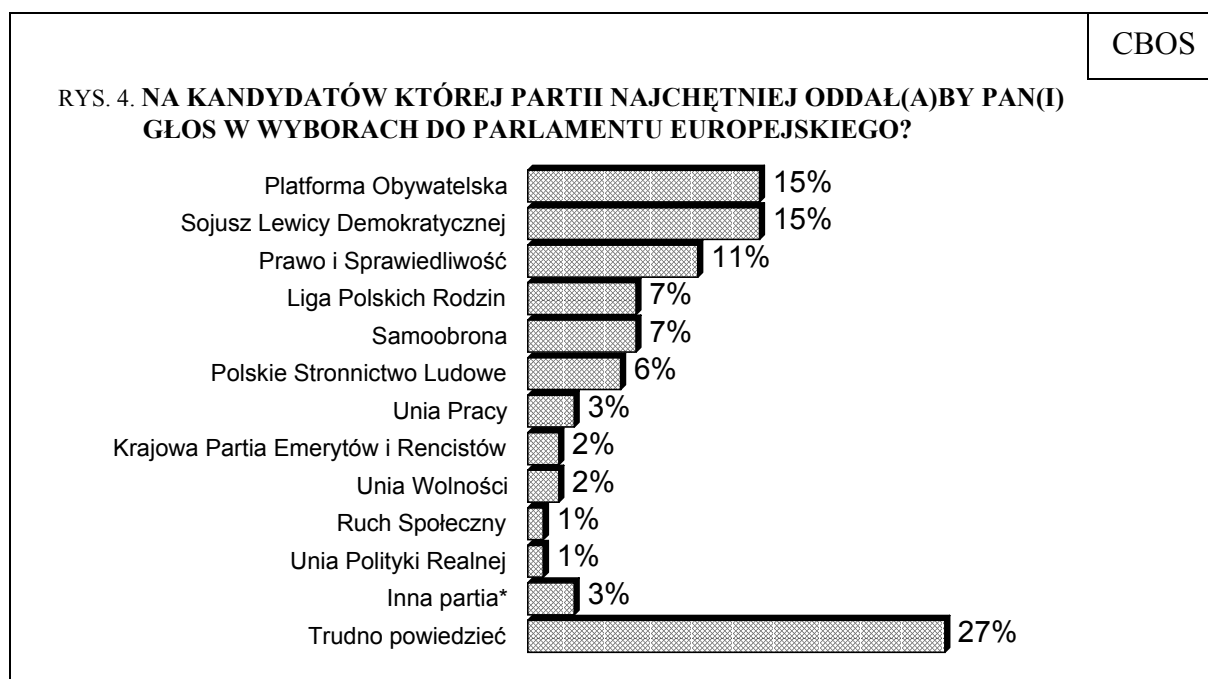
Gdyby Polacy mieli możliwość takiego wyboru, to w wyborach do PE o wiele chętniej głosowaliby na kandydatów zgłoszonych przez niepartyjne czy obywatelskie komitety wyborcze niż na osoby rekomendowane przez partie polityczne. Fakt ten również trzeba interpretować jako oznakę niechęci dużej części ankietowanych do partii politycznych i obecnej sytuacji na scenie politycznej. W świetle tych deklaracji można sądzić, że pojawiająca się w spekulacjach politycznych tzw. lista prezydencka miałaby pewne szanse na sukces.

ODPOWIEDZI OSÓB DEKLARUJĄCYCH UDZIAŁ W WYBORACH DO PE (N=600)

Gdyby w wyborach do PE wyborcy mogli głosować wyłącznie na osoby zgłaszane przez partie polityczne, największe szanse mieliby kandydaci PO oraz SLD (po 15% wskazań). Nieco mniejszym poparciem cieszyliby się w tych wyborach przedstawiciele PiS (11% wskazań). Co czternasty potencjalny wyborca chciałby głosować na kandydatów LPR i Samoobrony. Jednak najwięcej osób deklarujących zamiar uczestniczenia w tych wyborach nie wie, na kandydatów której partii oddałoby swój głos.

ODPOWIEDZI OSÓB DEKLARUJĄCYCH UDZIAŁ W WYBORACH DO PE (N=600)

* W tym: PLD - 0,2%, PPS - 0,3%, SKL-RNP - 0,0%, ZChN - 0,0%

Na obecnym etapie przygotowań do wyborów eurodeputowanych jest oczywiste, że preferencje te w dużej mierze przekładają się na aktualne poparcie dla partii politycznych w ewentualnych wyborach parlamentarnych. Podobnie też jak w przypadku wyborów parlamentarnych bardzo duży odsetek badanych nie ma wykrystalizowanych preferencji lub nie znajduje wśród istniejących ugrupowań takiego, na którego kandydatów mogliby głosować.

Najbardziej pogodzeni z utrwalonym sposobem funkcjonowania partii politycznych w naszym kraju są potencjalni wyborcy PSL - w większości deklarują chęć głosowania na listę partyjną, nie zaś na inicjatywy zgłaszane przez niepartyjne komitety wyborcze. Relatywnie więcej tego rodzaju deklaracji spotykamy także wśród osób popierających kandydatów SLD w wyborach do Parlamentu Europejskiego. Natomiast zwolennicy LPR niemal dwukrotnie częściej woleliby poprzeć w tych wyborach kandydatów zgłoszonych przez niepartyjne komitety wyborcze niż przez partie polityczne. Znaczne poparcie dla kandydatów rekomendowanych przez niepartyjne komitety wyborcze obserwujemy również wśród wyborców PO, UP i Samoobrony, a także tych zdeklarowanych wyborców, którzy jeszcze nie wiedzą, na kogo by głosowali w tych wyborach.

Tabela 10

Na kandydatów której partii najchętniej oddał(a)by Pan(i) głos w wyborach do Parlamentu Europejskiego?	Czy w wyborach do PE wolał(a)by Pan(i) głosować na kandydatów:		
	zgłoszonych przez partie polityczne	zgłoszonych przez niepartyjne komitety wyborcze	Trudno powiedzieć
	w procentach		
LPR	35	62	3
PO	31	57	12
PSL	51	29	19
PiS	38	53	9
Samoobrona	19	55	26
SLD	45	43	12
UP*	43	57	-
Trudno powiedzieć	15	55	30

*Dane należy traktować z dużą ostrożnością ze względu na małą liczebność badanych deklarujących poparcie kandydatów tej partii w wyborach do PE

Większość Polaków wyraża chęć wzięcia udziału w wyborach do Parlamentu Europejskiego, jednocześnie co druga dorosła osoba tak naprawdę nie wie, że taki byt polityczny w ogóle istnieje. Stan wiedzy o wyborach do PE w ciągu ostatniego półrocza dość wyraźnie się poprawił, choć biorąc pod uwagę bliskość terminu głosowania trudno go uznać za zadowalający. Obecnie niemal połowa badanych wie, że europarlamentarzyści zostaną wyłonieni w wyborach powszechnych. Wybory do PE są uznawane przez ankietowanych za stosunkowo mniej ważne niż wybory parlamentarne, samorządowe czy prezydenckie - tylko niespełna połowa (47%) deklaruje zainteresowanie nimi. Wybierając deputowanych do Parlamentu Europejskiego ankietowani woleliby głosować raczej na kandydatów zgłoszonych przez niepartyjne komitety wyborcze, niż popierać kandydatów typowanych przez partie polityczne. Gdyby wybór ograniczył się tylko do list partyjnych, szansę na najbardziej liczną reprezentację w PE miałyby PO i SLD, a także - w mniejszym stopniu - PiS. Jednak najwięcej potencjalnych uczestników tych wyborów jeszcze nie wie, na kogo będzie głosować.

Opracowali

Agnieszka CYBULSKA

Krzysztof PANKOWSKI

A N E K S

Tabela 1. Jak Pan(i) sądzi, czy obecnie Unia Europejska ma wspólny Parlament Europejski niezależny od parlamentów w poszczególnych państwach członkowskich Unii Europejskiej?

	(%)			
	Tak	Nie	Nie wiem	Liczba osób
Ogółem	50	12	38	1015
Płeć				
Mężczyźni	56	16	28	484
Kobiety	44	8	48	531
Wiek				
18-24 lat	58	10	31	153
25-34	60	11	29	178
35-44	51	11	39	168
45-54	50	13	36	211
55-64	50	12	38	124
65 lat i więcej	30	12	57	180
Miejsce zamieszkania				
Wies	42	11	47	376
Miasto do 20 tys.	48	11	41	129
20-100 tys.	54	13	32	203
101-500 tys.	54	12	34	191
501 tys. i więcej mieszk.	63	12	25	116
Wykształcenie				
Podstawowe	31	8	60	293
Zasadnicze zawodowe	40	15	45	260
Średnie	62	12	25	352
Wyższe	81	11	8	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	88	5	7	63
Prac.umysł.niż.szczebła	65	15	21	96
Pracownicy fiz.- umysł.	36	17	47	77
Robotnicy wykwalifikowani	54	11	35	96
Robotnicy niewykwalifik.	39	17	44	32
Rolnicy	40	10	50	54
Pracujący na własny rach.	60	14	26	41
Bierni zawodowo				
Renciści	40	12	49	102
Emeryci	36	13	50	216
Uczniowie i studenci	63	10	27	72
Bezrobotni	48	9	43	119
Gospodynie domowe i inni	60	8	33	47
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	64	12	23	146
spółce właścicieli	61	13	27	77
prywatnych i państwa	54	11	35	191
sekt. pryw. poza rolnict.	41	11	48	58
prywatnym gośp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	41	13	46	110
300-399	42	9	49	92
400-599	50	14	36	172
600-800	47	14	39	164
Powyżej 800 zł	62	14	24	177
Ocena własnych war. mater.				
Złe	44	12	44	341
Średnie	48	12	40	472
Dobre	63	12	24	202
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	29	13	58	73
Raz w tygodniu	48	10	42	503
1-2 razy w miesiącu	50	18	32	155
Kilka razy w roku	57	11	32	195
W ogóle nie uczestniczy	61	10	29	86
Poglądy polityczne				
Lewica	62	18	20	177
Centrum	58	11	31	270
Prawica	55	14	31	272
Trudno powiedzieć	30	7	63	295

Tabela 2. W jaki sposób, według Pana(i) wiedzy, będą wybierani posłowie do Parlamentu Europejskiego? Czy: 1 - wyznaczy ich rząd; 2 - wyznaczy ich prezydent; 3 - wybiorą ich ze swego grona posłowie i senatorowie; 4 - wybiorą ich wszyscy Polacy w wyborach bezpośrednich

	(%)					
	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	9	4	14	48	25	1015
Płeć						
Mężczyźni	8	4	15	55	19	484
Kobiety	11	4	13	43	30	531
Wiek						
18-24 lat	10	4	14	53	18	153
25-34	13	3	16	48	20	178
35-44	10	4	14	45	27	168
45-54	9	4	15	56	16	211
55-64	9	5	18	45	23	124
65 lat i więcej	5	2	8	41	44	180
Miejsce zamieszkania						
Wieś	10	3	11	46	31	377
Miasto do 20 tys.	8	1	15	49	27	129
20-100 tys.	10	4	13	51	23	203
101-500 tys.	10	5	17	51	17	190
501 tys. i więcej mieszk.	8	5	21	49	17	116
Wykształcenie						
Podstawowe	9	3	10	38	40	294
Zasadnicze zawodowe	10	4	15	52	20	260
Średnie	9	4	17	53	18	352
Wyższe	8	3	15	55	18	109
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	7	5	23	49	16	63
Prac. umysł. niż. szczebla	11	3	14	55	17	96
Pracownicy fiz.- umysł.	10	10	14	49	18	77
Robotnicy wykwalifikowani	8	3	16	55	19	96
Robotnicy niewykwalifik.	13	3	13	55	16	32
Rolnicy	11	4	8	47	30	54
Pracujący na własny rach.	13	0	6	55	25	41
Bierni zawodowo						
Renciści	6	2	15	41	36	103
Emeryci	6	3	11	45	35	215
Uczniowie i studenci	12	1	15	54	17	72
Bezrobotni	13	3	15	43	26	119
Gospodynie domowe i inni	12	4	20	52	12	47
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	7	5	21	50	17	146
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	8	5	12	58	17	77
sekt. pryw. poza rolnict.	12	4	12	51	21	191
prywatnym gosp. rolnym	10	4	10	48	28	58
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	13	5	16	37	29	110
300-399	6	1	18	49	25	93
400-599	11	4	12	56	18	172
600-800	9	3	19	41	29	164
Powyżej 800 zł	9	5	11	54	21	176
Ocena własnych war. mater.						
Złe	12	4	15	42	28	343
Średnie	8	4	14	49	25	472
Dobre	10	2	13	58	18	201
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	7	1	12	43	36	75
Raz w tygodniu	8	3	13	49	26	503
1-2 razy w miesiącu	11	4	12	50	23	155
Kilka razy w roku	12	4	17	49	18	195
W ogóle nie uczestniczy	7	7	17	45	24	85
Poglądy polityczne						
Lewica	11	8	16	53	12	177
Centrum	10	2	17	55	16	270
Prawica	10	3	17	51	19	272
Trudno powiedzieć	8	3	7	38	45	295

Tabela 3. W czerwcu przyszłego roku Polacy będą wybierali w bezpośrednich wyborach posłów do Parlamentu Europejskiego. Czy Pan(i) osobiście interesuje się tymi wyborami?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	47	49	4	1015
Płeć				
Mężczyźni	51	46	3	484
Kobiety	41	53	6	531
Wiek				
18-24 lat	49	48	3	153
25-34	39	56	5	178
35-44	42	54	4	168
45-54	54	45	1	211
55-64	60	36	4	124
65 lat i więcej	34	56	9	180
Miejsce zamieszkania				
Wieś	39	55	6	377
Miasto do 20 tys.	50	48	2	129
20-100 tys.	48	49	3	203
101-500 tys.	47	49	4	190
501 tys. i więcej mieszk.	58	36	5	116
Wykształcenie				
Podstawowe	33	60	6	294
Zasadnicze zawodowe	45	52	3	260
Średnie	51	45	4	352
Wyższe	66	32	2	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	68	31	1	63
Prac. umysł. niż. szczebla	52	44	5	96
Pracownicy fiz.- umysł.	46	49	5	77
Robotnicy wykwalifikowani	46	48	6	96
Robotnicy niewykwalifik.	35	60	4	32
Rolnicy	51	49	0	54
Pracujący na własny rach.	53	47	0	41
Bierni zawodowo				
Renciści	44	48	7	103
Emeryci	41	53	7	215
Uczniowie i studenci	53	43	3	72
Bezrobotni	33	64	3	119
Gospodynie domowe i inni	50	50	0	47
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	58	39	4	146
spółce właścicieli	45	50	5	77
prywatnych i państwa	47	49	4	191
sekt. pryw. poza rolnict.	50	50	0	58
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	30	69	2	110
300-399	46	48	6	93
400-599	46	52	2	172
600-800	46	46	8	164
Powyżej 800 zł	62	35	2	176
Ocena własnych war. mater.				
Złe	37	59	4	343
Średnie	46	49	5	472
Dobre	62	35	3	201
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	44	44	12	75
Raz w tygodniu	44	53	4	503
1-2 razy w miesiącu	49	47	4	155
Kilka razy w roku	48	49	3	195
W ogóle nie uczestniczy	50	43	7	85
Poglądy polityczne				
Lewica	59	39	1	177
Centrum	49	48	3	270
Prawica	57	39	4	272
Trudno powiedzieć	26	66	8	295

Tabela 4. Jak Pan(i) ocenia, jakie znaczenie dla ludzi takich jak Pan(i) mają wybory do Parlamentu Europejskiego? Przy odpowiedzi proszę posłużyć się skalą, na której 1 oznacza, że dane wybory praktycznie nie mają znaczenia, a 10 - że uważa je Pan(i) za bardzo ważne. 1 - Praktycznie bez znaczenia (punkty na skali 1-2); 2 - Raczej mało ważne (punkty 3-5); 3 - Raczej ważne (punkty 6-8); 4 - Bardzo ważne (punkty 9-10)

	(%)					
	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	15	22	24	30	9	1014
Płeć						
Mężczyźni	16	20	27	29	7	484
Kobiety	13	23	21	31	12	530
Wiek						
18-24 lat	12	26	30	28	4	153
25-34	9	28	32	25	5	178
35-44	15	18	25	34	8	168
45-54	20	23	20	32	4	211
55-64	14	16	24	33	13	124
65 lat i więcej	18	17	13	29	23	179
Miejsce zamieszkania						
Wieś	15	22	24	25	14	376
Miasto do 20 tys.	14	24	27	30	6	129
20-100 tys.	10	26	23	33	7	203
101-500 tys.	18	17	19	37	9	190
501 tys. i więcej mieszk.	17	20	28	29	5	116
Wykształcenie						
Podstawowe	17	21	18	23	20	294
Zasadnicze zawodowe	16	18	26	35	6	260
Średnie	13	23	27	32	5	350
Wyzsze	12	27	24	32	4	109
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	8	24	32	34	1	63
Prac. umysł. niż. szczebla	10	24	30	33	3	96
Pracownicy fiz. - umysł.	16	23	20	36	5	77
Robotnicy wykwalifikowani	14	21	33	27	5	96
Robotnicy niewykwalifik.	18	8	32	32	10	32
Rolnicy	21	17	30	25	6	54
Pracujący na własny rach.	19	37	18	22	4	41
Bierni zawodowo						
Renciści	20	20	22	20	17	103
Emeryci	15	18	15	34	19	213
Uczniowie i studenci	10	26	27	32	5	72
Bezrobotni	16	22	24	27	11	119
Gospodynie domowe i inni	9	29	21	37	5	47
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	9	26	30	32	4	146
spółce właścicieli	9	21	33	30	7	77
prywatnych i państwa	19	24	24	30	4	191
sekt. pryw. poza rolnict.	20	19	30	25	6	58
prywatnym gosp. rolnym						
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	25	22	16	25	12	110
300-399	20	13	30	24	13	93
400-599	10	22	25	34	9	172
600-800	16	22	19	32	11	162
Powyżej 800 zł	10	24	24	34	7	176
Ocena własnych war. mater.						
Złe	18	18	22	32	11	341
Średnie	15	24	25	25	10	472
Dobre	8	21	26	40	5	201
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	8	21	14	33	23	75
Raz w tygodniu	14	21	24	32	10	503
1-2 razy w miesiącu	18	25	23	29	4	155
Kilka razy w roku	17	25	25	26	6	195
W ogóle nie uczestniczy	14	15	29	28	14	84
Poglądy polityczne						
Lewica	13	24	24	37	2	177
Centrum	16	25	29	26	5	270
Prawica	10	19	23	40	8	272
Trudno powiedzieć	19	20	20	21	20	293

Tabela 5. Gdyby wybory do Parlamentu Europejskiego odbywały się w najbliższą niedzielę, to czy wziął(ę)by Pan(i) w nich udział?
 1 - Na pewno wziął(ę)by w nich udział; 2 - Jeszcze nie wiem, czy wziął(ę)by w nich udział; 3 - Raczej nie wziął(ę)by w nich udziału

	(%)			Liczba osób
	1	2	3	
Ogółem	59	22	18	1012
Płeć				
Mężczyźni	64	17	19	484
Kobiety	55	27	17	529
Wiek				
18-24 lat	62	23	15	153
25-34	62	23	14	178
35-44	55	28	17	168
45-54	61	21	18	211
55-64	70	16	13	123
65 lat i więcej	49	22	29	179
Miejsce zamieszkania				
Wieś	57	24	19	375
Miasto do 20 tys.	61	27	12	129
20-100 tys.	61	21	18	203
101-500 tys.	61	21	18	190
501 tys. i więcej mieszk.	61	18	21	116
Wykształcenie				
Podstawowe	47	26	27	291
Zasadnicze zawodowe	57	26	17	260
Średnie	66	19	14	352
Wysze	74	15	10	109
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	81	11	8	63
Prac.umysł.niż.szczębla	66	24	11	96
Pracownicy fiz.- umysł.	58	21	21	77
Robotnicy wykwalifikowani	56	25	18	96
Robotnicy niewykwalifik.	50	39	11	32
Rolnicy	65	17	18	54
Pracujący na własny rach.	69	11	20	41
Bierni zawodowo				
Renciści	51	18	31	102
Emeryci	57	24	19	214
Uczniowie i studenci	66	24	10	72
Bezrobotni	50	28	22	119
Gospodynie domowe i inni	61	26	13	47
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	71	21	9	146
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	57	21	22	77
sekt. pryw. poza rolnict.	60	22	18	191
prywatnym gosp. rolnym	62	19	19	58
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	52	27	21	110
300-399	54	25	21	92
400-599	63	22	15	171
600-800	54	19	26	164
Powyżej 800 zł	73	16	11	176
Ocena własnych war. mater.				
Złe	53	24	23	341
Średnie	58	24	18	470
Dobre	73	17	9	201
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	62	14	24	75
Raz w tygodniu	60	27	13	500
1-2 razy w miesiącu	56	22	22	155
Kilka razy w roku	58	19	23	195
W ogóle nie uczestniczy	62	15	23	85
Poglądy polityczne				
Lewica	67	19	14	177
Centrum	64	23	13	270
Prawica	71	15	14	269
Trudno powiedzieć	40	30	29	295

Tabela 6. Na kandydatów której partii najchętniej oddał(a)by Pan(i) głos w wyborach do Parlamentu Europejskiego?

(%)

	KPEiR	LPR	PLD	PO RP	PPS	PSL	PiS	RS
Ogółem	2	7	0	15	0	6	11	1
Płeć								
Mężczyźni	1	6	0	14	1	7	11	0
Kobiety	2	9	0	15	0	5	10	1
Wiek								
18-24 lat	2	9	0	15	1	4	9	1
25-34	0	5	0	21	0	5	11	0
35-44	1	3	0	20	1	10	7	1
45-54	3	9	1	13	0	5	10	0
55-64	2	9	0	5	0	7	14	1
65 lat i więcej	4	10	0	13	0	5	14	1
Miejsce zamieszkania								
Wieś	2	9	0	8	1	13	8	0
Miasto do 20 tys.	0	8	1	15	1	3	8	1
20-100 tys.	4	6	0	13	0	3	12	2
101-500 tys.	1	5	0	17	0	1	13	0
501 tys.i więcej mieszk.	1	6	0	34	0	3	16	0
Wykształcenie								
Podstawowe	5	12	1	6	0	7	9	1
Zasadnicze zawodowe	1	7	0	13	0	10	10	0
Średnie	1	6	0	16	0	4	12	1
Wyższe	2	4	0	28	1	2	12	0
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	0	4	0	31	0	1	14	0
Prac.umysł.niż.szczebla	0	5	0	17	0	3	16	2
Pracownicy fiz.- umysł.	3	2	0	29	0	8	8	0
Robotnicy wykwalifikowani	0	10	0	11	2	9	15	2
Robotnicy niewykwalifik.	0	6	0	14	0	7	15	0
Rolnicy	0	10	0	0	0	24	4	0
Pracujący na własny rach.	0	4	0	28	3	0	6	0
Bierni zawodowo								
Renciści	4	8	0	13	0	6	5	2
Emeryci	4	8	0	10	0	5	14	1
Uczniowie i studenci	0	8	0	23	0	0	6	0
Bezrobotni	3	9	2	4	0	6	6	0
Gospodynie domowe i inni	5	14	0	8	0	7	13	0
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	1	4	0	24	0	5	8	1
spółce właścicieli	0	15	0	13	2	0	13	0
prywatnych i państwa	1	5	0	21	1	6	16	1
sekt. pryw. poza rolnict.	0	10	0	4	0	23	4	0
prywatnym gosp. rolnym								
Dochody na jedną osobę								
Do 299 zł	3	8	0	4	0	12	6	0
300-399	2	10	0	10	2	4	6	0
400-599	2	8	0	8	0	6	13	0
600-800	1	11	0	29	0	2	14	1
Powyżej 800 zł	1	3	0	17	0	3	14	1
Ocena własnych war. mater.								
Złe	2	6	1	8	0	9	10	0
Średnie	2	10	0	14	0	5	11	1
Dobre	1	4	0	25	1	2	10	1
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	7	22	0	8	0	4	12	0
Raz w tygodniu	1	8	0	16	1	7	11	1
1-2 razy w miesiącu	2	7	0	15	0	11	12	0
Kilka razy w roku	1	5	1	16	0	3	10	1
W ogóle nie uczestniczy	1	0	0	15	0	0	6	0
Poglądy polityczne								
Lewica	1	2	1	3	0	3	5	0
Centrum	5	7	0	16	1	8	8	1
Prawica	1	13	0	26	1	4	20	1
Trudno powiedzieć	1	5	0	8	0	8	6	0

(continued)

Tabela 6 (cd.). Na kandydatów której partii najchętniej oddał(a)by Pan(i) głos w wyborach do Parlamentu Europejskiego?

	(%)							Liczba osób
	Samoobrona	SLD	UPR	UP	UW	Inna	Trudno powiedzieć	
Ogółem	7	15	1	3	2	3	27	600
Płeć								
Mężczyźni	7	15	1	4	2	3	26	308
Kobiety	6	14	1	2	3	2	28	293
Wiek								
18-24 lat	5	9	2	3	3	3	34	95
25-34	4	12	2	3	2	3	31	110
35-44	6	14	0	5	2	3	27	93
45-54	10	16	0	2	3	4	26	128
55-64	8	22	1	4	4	0	23	86
65 lat i więcej	8	17	1	2	1	2	23	88
Miejsce zamieszkania								
Wieś	12	9	1	3	0	2	31	212
Miasto do 20 tys.	6	12	3	6	3	3	29	78
20-100 tys.	3	18	0	3	2	3	31	124
101-500 tys.	6	24	1	3	3	2	24	116
501 tys. i więcej mieszk.	0	15	1	0	8	3	13	70
Wykształcenie								
Podstawowe	12	14	1	2	1	1	30	138
Zasadnicze zawodowe	10	11	0	5	1	4	28	149
Średnie	4	20	1	2	3	3	27	233
Wyższe	2	9	4	2	7	3	24	80
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	0	10	3	2	5	5	24	50
Prac. umysł. niż. szczebla	1	18	1	3	7	4	24	63
Pracownicy fiz.- umysł.	4	9	2	4	5	3	23	45
Robotnicy wykwalifikowani	7	7	0	5	0	2	30	54
Robotnicy niewykwalifik.	18	13	0	5	0	0	23	16
Rolnicy	23	6	0	0	0	0	33	35
Pracujący na własny rach.	6	16	0	0	4	5	27	28
Bierni zawodowo								
Renciści	13	22	2	3	0	4	18	52
Emeryci	6	20	1	3	2	0	26	122
Uczniowie i studenci	3	15	2	0	4	2	36	48
Bezrobotni	9	17	0	9	0	3	34	59
Gospodynie domowe i inni	4	9	0	0	2	5	33	29
Pracuje w:								
inst. państw., publicznej	3	17	1	4	5	5	21	102
spółce właścicieli								
prywatnych i państwa	2	16	0	5	0	0	34	44
sekt. pryw. poza rolnict.	6	10	2	1	2	3	26	115
prywatnym gosp. rolnym	21	6	0	0	0	0	32	36
Dochody na jedną osobę								
Do 299 zł	18	14	0	10	0	0	25	57
300-399	9	20	2	2	0	0	33	50
400-599	11	16	1	3	1	4	27	108
600-800	5	11	1	1	2	2	20	89
Powyżej 800 zł	2	19	1	5	7	4	22	128
Ocena własnych war. mater.								
Złe	11	14	1	3	1	3	31	182
Średnie	6	15	1	4	3	2	27	272
Dobre	3	16	2	2	4	3	25	146
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	6	2	0	3	2	6	27	46
Raz w tygodniu	8	11	1	3	2	1	29	301
1-2 razy w miesiącu	5	14	1	2	1	4	25	86
Kilka razy w roku	5	24	1	3	4	2	24	113
W ogóle nie uczestniczy	4	28	1	3	4	4	32	53
Poglądy polityczne								
Lewica	8	48	0	3	2	3	22	119
Centrum	7	7	1	3	3	3	30	171
Prawica	6	6	2	2	3	1	14	192
Trudno powiedzieć	6	8	1	3	1	3	51	119